

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK XIV.

ČÍSLO 6.

ČERVEN 1933

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktoři: Plukovník gšt. Jiří Birula a podplukovník gšt. František Pobunek.

Major gšt. František Dědič:

Polská doktrina a její oprávnění.

(Dokončení.)

Jezdeckvo, organisované původně v jezdecké divise, přešlo v organizaci jezdeckých brigád. Jsou to lehčí jezdci na vytrvalých koních. Dostatečný počet jízdního dělostřelectva a kulometných jednotek činí je schopnými velkých, rychlých a samostatných akcí.

Letectvo ještě před dvěma lety bylo jedinou větší motorisovanou složkou armády. Organisuje se dnes v letecké brigády, má většinou rychlé, obratné stroje, snad různých typů, ale s velkým akčním radiem, má zkušené a odhodlané piloty a pak, hlavně, má pro ně dostatek pohonných hmot.

V poslední době se uskutečňuje plán vybudovati rychlé motorisované jednotky obrněných vozidel (tanky a auta). Rovněž započata motorisace dělostřelectva.

Vidíme, že organizace polské armády je docela dobře přizpůsobena doktríně, že lze jí vésti boj tak, jak to od ní doktrina žádá, t. j. rychle a pádně. Musíme přiznati, že polská armáda nejen myšlenkově, ale i organizačně navazuje na starou tradici napoleonskou, vyhýbajíc se všemu, co vyšlo z posílení obrany světové války. Ze světové války přejímá jen technické zdokonalení zbraní a nové bojové prostředky.

Další zkoušku oprávněnosti doktriny kterékoliv armády můžeme učiniti rozborem válečných tažení, v kterých byly zásady o vedení boje prakticky vyzkoušeny. Polsko ji vyzkoušelo r. 1920. Toto tažení v celkovém rozsahu světové války bylo jakýmsi doslovem bojů na severní frontě, a protože tehdy svět klokotal ve varu poválečných událostí politických, přešlo skoro nepozorovaně a zapadlo.

Dnešní naše důstojnická generace žije z bojů francouzsko-německých. Její mozky jsou zaujaty úžasnými čísly lidí i materiálu vášnivě bojujících o každý metr půdy. Sáhne-li někdo z nich náhodou na polsko-ruské tažení z r. 1920, nelze se diviti, že je označí jako improvisaci. Kolik takových poznámek bylo již slyšeti!

Je třeba přiznati, že to, co se dělo onoho roku v Polsku, je po stránce materiální a doby trvání malé proti událostem na frontě západní, nicméně dovolím si tvrditi, že tomu tak není po stránce velitelského umění a že toto tažení je naopak velmi zajímavé právě neobyčejným rozdílem strategické koncepce a materiálních nedostatků.

Každé válečné tažení má psychické tvůrčí hodnoty, jež jsou vlastně oním podivným vnitřním světlem, dávajícím mu ještě po celých lidských etapách zvláštní ráz a význam, vzbuzující v nás při pozdějším studiu dojem velikosti nebo bezvýznamnosti. Marathon, Leuktra, Mantinea, tažení Alexandrova, Hannibalova, Fridrichova a Napoleonova mají tolik tvůrčí síly, že zůstanou věčně předmětem studia těch, kteří se nedívají na vojenské povolání jako na řemeslo. Jiná tažení jsou zase myšlenkově tak prázdná, že zůstávají pouhým smutným historickým faktem. Mezi těmito dvěma krajními skupinami válečných tažení je pak velmi mnoho jemně odstínovaných skupinek a neváhám zařaditi polské tažení z r. 1920 právě mezi ta, která se blíží skupině nejhodnotnější. Najdeme v něm pro studium historické příklady nejrozumnějších i velmi obtížných operací, na příklad: soustředění armády během bitvy, přeskupení armády během operací, křídelní obchvat armády, operace v týlu armády, obrana ve volném terénu, obrana na široké frontě, přechody přes vodní toky, ústup armády, pronásledování v rámci armády, raidy jezdecky atd., atd. Jak viděti, nejsou to malé operace a tím větší je jejich cena, byly-li provedeny dobře i při velkých materiálních obtížích. Můžeme jich zcela jistě užiti k přezkoušení oprávněnosti polské doktriny v rozsahu našich úvah.

Ú t o k. Od chvíle, kdy polská armáda začala bojovat svým vlastním způsobem, t. j. od chvíle, kdy nepřítel ohrozil přímo Warszawu, nenajdeme až do uzavření míru jiného způsobu boje. Je to celá serie útoků, a zaujímá-li polská armáda na chvíli přece jen obranné postavení, na př. před bitvou na Niemenu, nečiní tak proto, že by se chtěla bránit, ale proto, že potřebuje času, aby se mohla přeskupit k nové ofenzivě.

Všechny její ofenzivní operace jsou operacemi křídelními a všechny přecházejí hlubokým obchvatem do pronásledování. Je to ofenziva z linie Dęblin—Łubartów—Chełm, zahájená 16. srpna 1920 a ukončená na linii Łomża—Białystok 21. srpna, pak ofenziva z linie Suwałki—Białystok—Kobryń, zahájená 23. září a končící 15. října na čáře Mołodeczno—Mińsk—Sluck. Myšlenkově jsou obě různě založeny. První ofenziva je provedena dvěma armádami do boku a týlu severní skupiny sovětských armád Tuchaczewského a rozděluje sovětská vojska na dvě části, dovolujíc pěším a jezdeckým jednotkám jižní části ustoupit na Lwów—Tarnopol a obtáčeje vojska části severní, nutí je ve zmatku ustupovat ve směru Warszawa—Białystok a dokonce se zachraňovat na neutrálním území Východních Prus. Druhá ofenziva na severní frontě se vyznačuje zahajovacím útokem středu polské armády ve směru na Wołkowysk s úmyslem připoutat střed nepřátelské fronty a přilákat její zálohy, aby obchvatné severní křídelní skupině, složené s počátku jen ze dvou pěších divisi a ze dvou jezdeckých brigád, byla umožněna hluboká akce do nepřátelského týlu, která by jednak rozdělila vojska litevská od armády sovětské, jednak vyvrátila obranné postavení sovětské armády v předpolí Niemenu tak, aby se nepřítel nemohl už nikde zachytit.

Obě tyto ofenzivy byly provedeny v hlubokých prostorech ve velmi krátkém čase a tak vášnivě jako málokterá operace ve světové válce.

Pronásledováním, jak již řečeno, končily obě polské ofensivy. Při první ofensivě musilo být pronásledování zastaveno, aby se armády (4. a 2.) mohly přeskupit, při druhé ofensivě bylo však provedeno do důsledků a končilo mírem. Obzvláště při druhém pronásledování podala polská pěchota úctyhodné výkony, většinou přes 30 km, ba dokonce 47—52 km denně, nedovolujíc nepříteli pevně se zachytit. Že polské jezdectvo nezůstalo svými výkony za pěchotou, je na bíle dni. K srovnání stačí uvést, že Napoleonovy oddíly, kterým bylo svěřeno pronásledování po bitvě u Jeny, nepodaly větších výkonů.

Byla-li druhá část polsko-sovětské války vyplněna s polské strany ofensivami, jsou v její první části až do bitvy pod Warszawou jen operace obranné a ústupové. Tehdy navazovala polská armáda na zkušenosti z bojů posičnických a přesvědčila se, jak nemožné je bojovat obranný boj při nedostatku bojových prostředků. Divise byly vesměs rozloženy v úsecích velmi rozlehlých, dosahujících mnohdy až 50 km. Velení bylo neobyčejně ztěženo i za normálních podmínek a nebylo třeba ani nepřátelského zásahu, ba stačily někdy špatné atmosférické poměry, aby bylo vůbec přerušeno. Mezery mezi středisky odporu nebo osamělými opěrnými body byly příliš veliké, nedaly se uzavřít dostatečně hustými palebnými překradami, záloh nebylo tolik, aby mohly zasáhnouti všude a přicházely často pozdě, protože pro rozlehlost úseků musily být umístěny příliš daleko od hlavní linie odporu. Nepřítel tedy mohl vždycky vytvořit převahu sil a zasadit ji ve vhodných směrech. Proto obrana střídala ústup a ústup obranu, až vyčerpaná vojska stanula před branami svého hlavního města. Přece však některé momenty z tohoto období obrany a ústupů jsou pozoruhodné. Jsou to ty, kdy polské jednotky bránily své hlavní posice odporu útočným způsobem v předpolí hlavních posic. Několikrát zkusili Poláci tento útočný druh obrany. Operace nepřesahovaly rámec pěší divise nebo smíšených skupin a měly tedy ráz jaksi místní, přece však se vždycky zdařily, nepřítel překvapen ustoupil a mnohdy několik dní bylo získáno snad dokonce s menšími ztrátami, nežli kdyby byl býval sveden regulární boj o hlavní posici odporu.

Opět není možno zabíhat do podrobností přesahujících rámec tohoto pojednání, ač právě tyto podrobnosti jsou velmi zajímavé a hodné studia, ale myslím, že i to, co jsem zde uvedl, stačí k poznání, že polská doktrína je oprávněna i s hlediska této praktické zkoušky. Všechny její myšlenky útoku, obrany, pronásledování i ústupu byly vyzkoušeny a daly Polákům vítězství.

Pravda, od r. 1920 se mnoho změnilo v organisaci, vybavení i výcviku armády sovětské. Ale nutno konstatovati, že ani v Polsku nespali. Další pravda je, že polská armáda vyzkoušela svou doktrínu jen proti jednomu nepříteli a že nemá dosud zkušeností s možným nepřítelem druhým. Ale ani zde není třeba obav. Prostudujeme-li bitvu u Mazurských jezer, německé operace proti Warszawě, bitvu u Lodže a p. a srovnáme-li způsob boje podle zásad uvedených ve „Führung und Gefecht“ s boji a zásadami polskými, najdeme mnohou podobnost a paralelu. Německo je Polsku soupeřem velmi vážným, velmi dobře vybaveným a zkušeným, ale i když není možno dělati pevné závěry do budoucnosti, lze z toho, co možno v Polsku viděti, říci aspoň tolik, že by narazila kosa na kámen.

Dalším měřítkem oprávněnosti doktriny je terén, průmysl a hospodářská situace státu. Na terénu svého státu armáda cvičí a bude bojovat, průmysl ji bude vybavovat a hospodářství ji bude zásobovat.

Přihlédněme nejprve k terénu.

Celkový ráz polského terénu je mírně zvlněná rovina a jen při jižním okraji státu má charakter hornatý a horský. Typickým znakem polské roviny je písečná půda s četnými menšími lesíky, močály malých i obrovských rozměrů, s rozsáhlými lesními komplexy, splet potoků, říček a průplavů vyvírajících z bažin a jezer a spojujících se v mohutné, dravé řeky, neregulovaných a většinou bažinatých břehů. Pevných a udržovaných silnic je málo, zvláště ve východní polovině státu, měkké cesty jsou málo nosné, v době dešťů a záplav často neschůdné. Železniční síť je řídká, v hlavních směrech dobře vybudovaná, avšak ve směrech podřadných a spoje příčné jsou technicky slabé a málo výkonné. Není třeba se dále šířit, aby bylo jasno, že v kraji takto utvářeném mohou s úspěchem bojovat jen jednotky lehké a pohyblivé, snadno překonávající, ale i využívající těch nesčetných překážek. Nepřátelské operace, obzvláště na východě státu, narazí na neobyčejné obtíže. Nepřátelské jednotky budou překážkami rozděleny, některé budou v postupu značně zdržovány, spojení a velení bude obtížné, odhalí se křídla a uvolní se svazy. Kolik možností útoku a obchvatu se tu naskytne polským jednotkám! Kromě toho nesmíme zapomínati, že Polsko, ohrožené na západě, na východě a snad i na severu, musí počítati s velkými a rychlými přesuny vojsk a že dopravní poměry nutí, aby polská armáda počítala s nohama svých vojáků, chce-li včas vytvářeti převahu sil v prostorech tak vzdálených. Organizace polské armády s hlediska povahy terénu jejího státu je tedy velmi účelná, právě tak jako zdůrazňování útočnosti její doktriny. Těžké a nehybné vojenské jednotky by našly v polském terénu jistě hrob.

Podíváme-li se na Polsko s hlediska průmyslu a hospodářství, najdeme rovněž jasné typické znaky, které nemohou zůstat bez ohlasu v organizaci a doktríně armády. Polsko bylo rozděleno na tři státy a tvořilo jejich okraje. Ani Rakousko-Uhersko, ani Německo a tím méně Rusko nebyly ochotny umístiti svůj těžký průmysl na takových periferiích říší z důvodů vojenských a politických. Obnovené Polsko nenašlo tedy na průmyslovém poli nic velkého a i to, co bylo na př. v okolí Lodže, Warszawy a jiných větších měst, bylo krutě postiženo válkou a invasí a nebylo skoro schopno činnosti. Mnoho se od té doby napravilo, ale za pouhých dvanáct let od poslední polské války se nedaly udělat záznaky, obzvláště když v té době bylo Polsko postiženo velmi těžkým finančním úpadkem. Polsko je tedy v mnohých produktech, zvláště pokud jde o ty, jichž potřebuje armáda, odkázáno dosud na cizinu a musí počítati se zásobami, jež se dají vždy snadněji vyčerpati než obnovovati. Nutno tedy šetřiti materiálem, neboť nejde jenom o první vybavení armády, ale, hlavně, o regeneraci zásob během války. A tu je třeba zdůraznit, že je vždy prozřetelnější zřící se již v míru toho, co za války nebude bezpečně zajištěno, aby ani velitel ani voják nebyl vychováván v přeludech. Zklamání po té stránce podlamuje velitele i vojáka ve válce více než porážka v bitvě. Zdůrazňuje-li tedy polská doktrina převahu ducha a nikoli materiálu, má jistě na zřeteli i dnešní průmyslovou kapacitu státu a polští velitelé postupují velmi rozumně, učí-li vojáka bojovati za předpokladu těžších materiálních podmínek, nežli by v míru bylo třeba. Nutno však přiznati, že rozvoj polského průmyslu velmi slibně pokračuje, ač byl

v poslední době postižen krizí jako v státech jiných, a že je přihlíženo netoliko k plánovitosti rozvoje průmyslu, ale i k jeho účelnému rozmištnění jak s hlediska výrobního, tak i vojenského.

Tak jako lze říci, že průmyslově má Polsko před sebou velké možnosti vývoje, tak lze označiti jeho zemědělství za vyrovnané a neobyčejně produktivní. Zemědělské bohatství Polska je v jeho rozloze a v přirozené produktivnosti půdy. Je rovnoměrně rozloženo po celém státním území, nemajíc nápadných rozdílů krajů chudých a bohatých. Spíše lze mluvit o racionálním obdělávání půdy v západní části státu a o primitivním obdělávání v krajích východních, vyjímajíc málo krajů jako na příklad české kolonie na Volyni. Přirozenou produktivností půdy se stává z Polska soběstačný stát, který může uživit velkou a početnou armádu a může zajistit její bojeschopnost v kterékoli části státu.

Protože polská půda uživí daleko více obyvatelstva, než kolik ho dnes v Polsku žije, nejeví se v tomto státu pokles populační, naopak množství porodů převyšuje značně úmrtnost a polská armáda jest i po stránce doplňování dostatečně zajištěna.

Srovnáním terénu, státu, průmyslu, hospodářství a populace národa s doktrinou a organisací polské armády přesvědčíme se opět o tom, že mezi nimi není nesrovnalostí. Všecko je dobře vy kalkulováno, vyváženo, a tedy i oprávněno.

O jedné důležité věci zbývá nám ještě uvažovati: o duchu vojáka. Co by byly platny krásné myšlenky a odvážné koncepce, byť hospodářsky podložené, kdyby nebyly v souladu s duchem armády! Bylo mnoho národů statečných a odvážných, jejichž činům se ještě dnes podivujeme, a přece zašly. Zašly proto, že mravní choroby rozleptaly jejich ducha a občanské ctnosti. Doktrina jejich armád byla ve chvíli národního poklesu pouhým dědictvím minulých lepších dob. Byla to lesklá forma, naplněná umírajícím duchem. Ne tedy forma, ale bohatost a živost myšlenkové náplně je na doktríně to hlavní. Jak se o to polský národ stará, ukáží nám nejlépe ideové proudy, jimiž se armáda jaksi duševně živí.

Z ideových proudů v polské armádě je prociťtý, oduševnělý nacionalismus nejznatelnější a nejmocnější. Polskému vojákovi je jeho stát posvátná věc, s kterou nelze uzavírat kompromisy. Národní hrdost je mu od malička vštěpována v rodném kruhu, ve školách i ve společnosti, a každá z těchto výchovných institucí se stará poctivě o to, aby tento cit nebyl jen něčím povrchním, ale aby byl pevným základem osobnosti, základem, který by se neotřásal časovými proudy. To poznáme na polském vojákovi velmi snadno. Vojenská povinnost je mu praktickým projevem národní hrdosti a samozřejmou službou, kterou rád koná, i když existenční poměry na některého těžce dolehnou po ukončení vojenských povinností. I v tomto oboru je na tom konečně polská armáda dobře, protože většina vojáků jsou zemědělci. Všestranná zemědělská práce připravuje velmi vhodně polského vojáka na námahy vojenské služby a lehce si tedy vysvětlíme výkony polské armády r. 1920. Nadšení brání mu také ve vojenském řemeslnictví. To platí zvláště o cvičitelích armády; poddůstojníci a gážíisté dovedou svou těžkou povinnost prohráti zájmem, odhodláním, iniciativou a obětavostí. Nacionalismus odstraňuje také v Polsku společenské a třídní rozdíly, pokud jde o konání vojenské povinnosti. Bohatí i chudí, aristokrati i prostí lidé jsou si v této věci rovni. Mohlo by se mi snad namítnouti, že tak časté velezrádné procesy a justifikace v dnešním Polsku jsou opakem toho, co zde uvádím. Ale nebylo by to

správné. Většina z těchto zločinců nebyli Poláci, a ti, kteří jimi byli, to je to malinké procento lidí, kteří v každém státě a v každé lidské společnosti jdou za hmotnými zájmy a požitky, nejsouce neschopni ušlechtilých citů. Tito lidé nic nedokazují. Více rozhodují hroby polských studentů a studentek, žáků gymnasií, ještě dětí, kteří v roce 1920 poslání svými matkami šli dobrovolně s puškami v rukou bránit svou vlast a kteří dnes ve společných hrobech, se svými vůdci, profesory a kněžími, spí věčný sen.

Druhým mocným a na první pohled znatelným proudem ideovým je náboženství. Vztah náboženství k vojenskému životu chápou v Polsku velmi dobře a tvrdí, že jen ti, kdo ani jednomu ani druhému nerozumějí, snaží se odloučit tyto dvě věci. Není tím řečeno, že voják bez náboženství si nelze myslet, ale dokazují, že těch vojáků, kteří se bez náboženství dovedou obejít, je velmi málo a že z toho mála v pořádné bitvě ještě většina svůj racionalismus ztratí. Většina vojáků jsou lidé průměrného a podprůměrného vzdělání, kteří se nemohou obejít v životě bez náboženství, nemá-li být jejich bezvěrectví jen pouhou prázdnou frází, módou doby, anebo nechť se jim se úmyslně zbaví něčeho, co povzbuzuje dobré a tlumí špatné city, jsou velmi účinnou podporou svědomí. Polský voják je velmi nábožný, bez ohledu na církevní příslušnost; jeho náboženství se pramení z tak velké hloubky a je tak spontánní jako jeho nacionalismus. Je přesvědčeným vyznavačem Boha, hrdě se k tomu hlásí a za své city se nikde nestydí. Nejde však o vnější náboženské projevy, ačkoliv i ty musí vyvírat z velké víry, ale jde spíše o onen vnitřní zápal, který polského vojáka provází celým životem a umožňuje mu čestně řešit jeho krizi. A válka je nekonečná řada krisí, při nichž jde o nejvzácnější statky prostého člověka, o život, zdraví, rodinu a o skromný majetek. Je třeba obrovských impulsů k těmto obětem. Oběti usnadní polskému vojákovi náboženství, odvahu k boji dá mu nacionalismus.

O tyto dva základní city opírá polská armáda výchovu a výcvik svých vojáků. Kromě nich působí ještě celá řada jiných složek; zmíním se o nich jen stručně.

Všude se shledáváme s tvrdou vojenskou prací. Dlouhá namáhavá cvičení, krátký odpočinek a nová práce. I ten odpočinek je prožit až spartánsky jednoduše, jindy vojácky, bouřlivě. Pohodlnictví nebo titěrnou malichernost nenajdeme ani v soukromém rodinném životě vysokých důstojníků, tím méně v kasárnách a táborech. Všechno je prosté, až příliš prosté snad proto, že prosté věci člověk lehčeji opouští než přepych a také snadněji je opět jinde nalezne.

Souběžně s vojenskou prací jde i studium a touha po zdokonalování a příprava národa. Polská armáda se pečlivě stará o to, aby vzdělání důstojnického sboru bylo nejen odborně všestranné, ale aby bylo i účelně sjednoceno a vedeno. Knihovny vytvářejí studijní pole. Polské historické vojenské oddělení s mnoha schopnými důstojníky, vybavené bohatě prostředky i studijním materiálem, představuje laboratoř, kde se mohou soustavně a účelně studovat vojenské problémy všech druhů, podle potřeb a přání hlavního štábu. Výsledkem je soustředěná práce, ucelená díla a nikoli rozdrobené a přeházené drobnůstky, zatemňující rozhled a ztěžující velkorysou práci.

Přípravu národa na válku poznáme rovněž snadno. Příznačné je, že vojenská správa nemusí ji vydupávat. Národ si ji sám žádá a sám si ji tvoří. Střelecké jednoty, skautská sdružení, Sokol, letní kolonie mládeže,

tělovýchova ve školách atd., nevyhýbají se vojenské organizaci, promyšleně se na vojenskou povinnost připravují, a to bez odporu nebo nechuti, ale z plného přesvědčení a s láskou. Vojenské tábory nemají ani odpočinku. Od časného jara až do podzimu jsou naplněny vojsky, v zimě na př. agrárním dorostem. Stejně je tomu i se střelnicemi.

Mnoho by se dalo zase napsat o těchto věcech, ale zůstaňme jen u hlavního. Stačí to jako doklad, že duch polského vojáka má pevnou basi a oporu v národě, že je soustavně vychováván a že to není fikce, ale opravdová skutečnost. O tohoto ducha může se polská armáda směle opřít, a je zcela správné, učinila-li ho též hlavní složkou své doktriny.

*

Účelem tohoto pojednání bylo zhodnotiti polskou doktrinu a dokázati její oprávnění krátkým a jen povšechným studiem všeho toho, co armádu tvoří a oč se armáda opírá. Myslím, že jsem podal dostačující množství důkazů o tom, jak polská armáda srostla s národem a jak po každé stránce dokonale opřena o všechno, co jí národ a stát může poskytnouti a co jí také rád poskytuje. V závěru bych se ještě chtěl stručně zmínit o tom, jaký význam má to všechno pro nás.

Tento význam bych viděl jednak v důkladném studiu všech věcí, týkajících se Polska a jeho armády, jednak v hojném a prohloubeném přímém styku. Polská armáda, její myšlenky, tendence, archivy atd., jsou mohutným a do dohledné doby nevyčerpatelným zdrojem. Jen co světová válka a tažení roku 1920 zanechaly studijních hodnot v tomto kraji, nechceme-li jíti do vzdálenější minulosti. Kdo chce studovat válečné dějiny, z nich se učit, kdo se zabývá nějakým vojenským operačním problémem války pohybné, kdo chce studovat vojenskou psychologii, jako nezbytnou součást války a bojující armády, koho zajímají zvláště z tohoto oboru otázky, jako na př. psychologické krise vojáka i velitelé, risiko velitelského rozhodnutí, taktické a psychologické směry ve vojenských operacích a p., všichni ti mohou se obrátit do Polska, tam studovat prameny a sledovat vývoj názorů. Polské vojenské studium se stává známým v celé Evropě a i nepřátelé přiznávají mu úspěchy a bedlivě je sledují. Bylo by třeba postaratí se o dostatečné množství polské vojenské literatury, aby názory a myšlenky armády slovanského souseda pronikly u nás do širší vojenské veřejnosti, byly promyšleny, bylo o nich rokováno a nezůstaly zapadlým a vojenskou správou nevyužítkovaným majetkem jednotlivců. Je nutno otevřítí okna ze široka, aby jimi proudil nový, svěží a dobrý vzduch.

—◆—

Štábní kapitán Ludvík Novotný:

Taktické použití umělé mlhy.

O taktickém použití umělé mlhy a umělého dýmu stojí v našem Polním řádě, čl. 247, toto: „Užití plynových a dymných střel k neutralisování nepřátelské obrany, ... dovoluje dělostřeleckou přípravu zkrátiti.“

Lépe definuje užití dymného střeliva v boji čl. 251, který praví: „Oslepení dymným střelivem rozruší soustavu nepřátelské palby, neboť znemožňuje pozemní pozorování. Užití tohoto ... střeliva závisí na povětrnostních poměrech a na vlastních úmyslech.“